

Briselē, 16.1.2020.
COM(2020) 6 final

KOMISIJAS ZIŅOJUMS EIROPAS PARLAMENTAM UN PADOMEI

**Gada ziņojums par Eiropas Savienības humānās palīdzības darbībām, kas finansētas
2018. gadā**

IEVADS.....	2
HUMĀNĀS PALĪDZĪBAS DARBĪBAS, kas atbalstītas 2018. gadā	2
Pārskats par galvenajām humānās palīdzības darbībām, kas atbalstītas 2018. gadā	3
Horizontālās prioritātes	9
Kopsavilkums par 2018. gadā veiktajiem novērtējumiem.....	11
Budžets 2018. gadam	12
PAPILDU INFORMĀCIJA UN AVOTI.....	13
2014. gada partnerības satvaru parakstījušo partneru saraksts	13

IEVADS

Šajā ziņojumā izklāstītas ES galvenās darbības, ko Eiropas Komisija 2018. gadā veikusi humānās palīdzības jomā, un attiecīgās politikas rezultāti. Ziņojums sagatavots saskaņā ar Padomes 1996. gada 20. jūnija Regulu (EK) Nr. 1257/96 (19. pants).

HUMĀNĀS PALĪDZĪBAS DARBĪBAS, kas atbalstītas 2018. gadā

Pēdējo dekāžu laikā ir pieaugusi gan humanitāro krīžu sarežģītība, gan arī to ietekme. Galvenie humanitāro vajadzību izraisītāji joprojām bija konflikti, savukārt dabas katastrofas vēl arvien radīja nepieciešamību sniegt ārkārtas palīdzību daudziem cilvēkiem. Palīdzība 2018. gadā bija vajadzīga vairāk nekā 134 miljoniem cilvēku.

ES joprojām bija viena no lielākajām humānās palīdzības sniedzējām, kas palīdzēja visneaizsargātākajām personām un tās atbalstīja, mobilizējot gan humāno palīdzību, gan civilās aizsardzības palīdzību. Tomēr piekļuves un drošības ierobežojumu dēļ strauji reaģēt uz jaunām krīzēm joprojām bija grūti.

Eiropas Komisija noteica to, kā ES reaģē uz krīzēm, nodrošinot humānās palīdzības darbībām finansējumu vairāk nekā 1,8 miljardu EUR apmērā (ANO aicināja sniegt humāno palīdzību 25,4 miljardu USD apmērā) vairāk nekā 90 valstīs, īpaši pievēršot uzmanību konflikta skarto iedzīvotāju atbalstīšanai Sīrijas teritorijā un bēgļiem kaimiņvalstīs.

Uz principiem balstītas humānās palīdzības un starptautisko humanitāro tiesību ievērošanas veicināšana bija viens no galvenajiem Komisijas mērķiem. ES joprojām bija noteicoša starptautiskā loma, vadot divas līdzekļu devēju grupas — Starptautiskās Sarkanā Krusta komitejas Līdzekļu devēju grupu, kā arī grupu humānās palīdzības sniegšanas principu un labas prakses jautājumos (vadīta kopā ar Šveici). Turklāt Komisija līdz 2019. gada janvārim vadīja globālo iniciatīvu “Aicinājums rīkoties, lai ārkārtas situācijās aizsargātu pret vardarbību, kas saistīta ar dzimumu”. Ar dzimumu saistīta vardarbība un izglītība ārkārtas situācijās joprojām bija galvenās prioritārās jomas ES humānās palīdzības darbībās.

Komisija turpināja darbu attiecībā uz noturību reaģēšanā uz krīzēm un nestabilitāti, kas izplatās visā pasaulē. Šajā saistībā Komisija sekmēja humanitāro un attīstības pasākumu saiknes īstenošanu. Šīs saiknes miera elements tika apstiprināts Ārlietu padomes attīstībai neformālajā sanāksmē 2018. gada septembrī, secinot, ka trīskāršajai saiknei (humanitārie pasākumi, attīstība un miers) būtu jārisina ilgstošas krīzes, izmantojot uz principiem balstītu humanitāro rīcību.

Komisija turpināja tiekties uz labāku izmaksu efektivitāti atbilstoši saistībām, ko līdzekļu devēji un operatīvās aģentūras uzņēmas līdz ar “Lielo vienošanos” pasaules humānās palīdzības samītā. Šajā saistībā Komisija publicēja Norādījumus par naudas pārvedumu veikšanu lielā apjomā, tādējādi nodrošinot, ka saņēmēji var izmantot lielāku finansējumu un administratīvajām izmaksām tiek tērēts mazāk. Šajā kontekstā ES turpināja ieviest savu lielāko finansējuma programmu — Ārkārtas sociālās drošības tīklu (EESN) bēgļiem Turcijā.

Pārskats par galvenajām humānās palīdzības darbībām, kas atbalstītas 2018. gadā

Eiropas Komisija iesaistījās daudzu krīžu un katastrofu mazināšanā visā pasaulē. Turpmāk ir sīkāk izklāstītas dažas no tām.

Reaģēšana ārkārtas situācijās

Komisija izmantoja īpaši paredzētu instrumentu kopumu ārkārtas situācijām, lai strauji reaģētu uz jaunām ārkārtas situācijām un esošo krīžu būtisku pasliktināšanos, ko nebija iespējams prognozēt ikgadējā finansēšanas lēmuma pieņemšanas laikā. Instrumentu kopums ārkārtas situācijām ietver četrus instrumentus — reaģēšanas instrumentu akūtu un plašu ārkārtas situāciju gadījumā (*ALERT*), instrumentu epidēmiju situācijām, instrumentu rīcībai nelielā mērogā, kā arī atbalsta pasākumus Starptautiskās Sarkanā Krusta un Sarkanā Pusmēness biedrību federācijas (*IFRC*) Katastrofu ārkārtas palīdzības fondam (*DREF*).

ALERT sniedz strauju sākotnējo finansējumu tūlītējai reaģēšanai uz pēkšņām un plaša mēroga dabas katastrofām, kas ietekmē vairāk nekā 100 000 cilvēku. Lai reaģētu uz spēcīgiem plūdiem Kenijā, Etiopijā un Nigērijā, zemestrīcēm un cunami Indonēzijā, kā arī uz tropiskā ciklona radītajām sekām Filipīnās, 2018. gadā tika piešķirti 8,65 miljoni EUR.

Instrumenti epidēmiju situācijām sniedza steidzamu finansējumu piecos šādu slimību uzliesmojuma gadījumos: Lasas drudzis (Nigērija), Ebolas vīruslimība (Kongo Demokrātiskā Republika), holera (Džibutija, Nigēra un Zimbabve). Izmaksātā summa sasniedza 2,775 miljonus EUR.

Instrumenti rīcībai nelielā mērogā tika izmantoti, lai reaģētu uz septiņām katastrofām, pavisam piešķirot 2,225 miljonus EUR, ko saņēma šādas valstis: Tonga (tropiska vētra), Nigērija (bēgļu pārvietošanās), Nikaragva (pilsoniskie nemieri), Gvatemala (vulkāna izvirdums), Laosa (aizsargdambja sabrukums), Venecuēla (plūdi) un Haiti (zemestrīce).

Eiropas Komisija arī bija viena no galvenajām Katastrofu ārkārtas palīdzības fonda līdzekļu devējām, piešķirot pavisam 3,9 miljonus EUR 39 darbībām, kas veido aptuveni 25 % no 2018. gada finansējuma.

Sīrijas krīze

Sīrijas krīze 2018. gadā turpinājās jau astoto gadu. Krīzes laikā uzbrukumi un izmaiņas kontrolē pār teritoriju izraisīja iedzīvotāju ievērojamu pārvietošanu, nelaimes gadījumus un milzīgas ciešanas vairāk nekā 13 miljoniem cilvēku. Komisija sniedza dzīvībai svarīgu palīdzību, galvenokārt nodrošinot pārtiku, zāles, ūdeni un patvērumu. Komisijas darbības palīdzēja iedzīvotājiem Sīrijas teritorijā, kā arī Sīrijas bēgļiem Libānā, Jordānijā un Ēģiptē. Komisija sniedza humāno palīdzību 260 miljonu EUR apmērā.

Turklāt ES bija iesaistīta vairākās starptautiskās diplomātiskās iniciatīvās, piemēram, konferencē “Atbalsts Sīrijas un reģiona nākotnei”, kas notika Briselē, Sīrijas Starptautiskās atbalsta grupas Humānās palīdzības darba grupā Ženēvā, augstāko amatpersonu sanāksmēs Oslo un Berlīnē, kā arī citos centienos veicināt humanitāro principu un starptautisko

humanitāro tiesību ievērošanu. Briseles konference vairoja informētību par Sīrijā skarto civiliedzīvotāju grūtībām, tajā uzņemoties saistības pavisam 3,5 miljardu EUR apmērā 2018. gadā, kā arī vairāku gadu saistības 2,7 miljardu EUR apmērā 2019. gadā un 2020. gadā.

Turcija

Eiropas Savienība 2018. gada jūnijā piekrita sniegt papildu 3 miljardus EUR Eiropas Savienības Bēgļu atbalsta mehānismam Turcijā, lai atbalstītu Sīrijas bēgļus. Ar šo otro maksājumu 2018. gadā tika paredzēti 550 miljoni EUR, no kuriem 50 miljoni EUR bija paredzēti humānajai palīdzībai, galvenokārt aizsardzības un veselības jomā. Tā rezultātā kopējais humānās palīdzības finansējums, par ko noslēgts līgums Bēgļu atbalsta mehānisma ietvaros, sasniedza vairāk nekā 1,45 miljardus EUR.

Mehānisma galvenā humānās palīdzības programma “Ārkārtas sociālās drošības tīkls” (ESSN) turpināja risināt pamatvajadzības un aizsardzības vajadzības 1,7 miljoniem saņēmēju. Tas bija lielākais atsevišķais humānās palīdzības projekts ES vēsturē. Pamatojoties uz ESSN, Eiropas Savienība kopš 2017. gada sākuma finansēja nosacīto maksājumu izglītībai (*Conditional Cash Transfer for Education*) projektu un līdz 2018. gada decembrim atbalstīja regulāru skolas apmeklējumu 517 000 bērnu.

Rietumbalkāni

ES humānās palīdzības darbības 2018. gadā galvenokārt bija vērstas uz atbalstu bēgļiem un migrantiem Bosnijā un Hercegovinā. Vietējās kopienas un starptautiskās organizācijas sniedza pamata palīdzību, piemēram, pārtiku, patvērumu un veselības pamataprūpi. Tomēr to spējas bija izsmeltas, un Bosnijas un Hercegovinas Ministru padome 2018. gada maijā oficiāli lūdza ES sniegt palīdzību.

Eiropas Komisija 2018. gadā kā humāno palīdzību piešķīra 2 miljonus EUR, lai sniegtu ārkārtas palīdzību bēgļu un migrantu vajadzību risināšanai. Īstermiņa palīdzību papildināja vidēja termiņa palīdzība 7,2 miljonu EUR apmērā.

Ukraina

Pēc vairāk nekā četriem konflikta gadiem Ukrainas austrumos 2018. gadā joprojām pastāvēja humanitārās vajadzības. Konflikts skāra vairāk nekā 4,4 miljonus cilvēku, no kuriem vismaz 3,4 miljoniem bija vajadzīga humānā palīdzība. Ierobežota humānās palīdzības piekļuve un nelabvēlīgas politiskās un drošības norises pasliktināja humanitāro situāciju. Humānās palīdzības sniegšanu sarežģīja konflikta augstais politizācijas līmenis un samazinātie līdzekļu devēju piešķirumi.

ES un tās dalībvalstis joprojām bija viens no galvenajiem humānās palīdzības sniedzējiem, atbalstā kopumā sniedzot 232 miljonus EUR. ES turpināja sniegt dzīvībai svarīgu palīdzību visneaizsargātākajām personām, vienlaikus veicinot netraucētu pāreju uz vidēja un ilgtermiņa palīdzību citos Austrumukrainas apgabalos.

Jemenas krīze

Jemenā bija pasaulē lielākā humanitārā krīze, kurā 2018. gadā palīdzība bija vajadzīga 22,2 miljoniem cilvēku. Notiekošais konflikts, starptautisko humanitāro tiesību pārkāpumi un vājā ekonomiskā situācija valstī izraisīja lielāko ārkārtas situāciju pārtikas nodrošinājuma jomā, no kuras cieta 20 miljoni cilvēku. Hudeidas ofensīva, kas sākās 2018. gada jūnijā, izraisīja vairāk nekā 500 000 cilvēku pārvietošanu un vēl vairāk pastiprināja krīzi. Turklāt Jemenā turpinājās holeras uzliesmojums.

Komisija 2018. gadā pastiprināja savu reakciju uz krīzi, piešķirot 127,5 miljonus EUR, lai sniegtu dzīvībai svarīgu palīdzību vairāk nekā 14 miljoniem neaizsargātu cilvēku.

Mali reģionālā krīze

Pastiprinājās bruņots konflikts un vardarbība, pastāvīgi ietekmējot arī kaimiņvalstis, proti, Burkinafaso, Mauritāniju un Nigēru. Piespiedu kārtā tika pārvietoti aptuveni 390 000 cilvēku. Rezultātā pieauga humanitārās vajadzības, savukārt piekļuves grūtības saglabājās.

Komisija 2018. gadā humānajā palīdzībā piešķīra 61 miljonu EUR, galvenokārt koncentrējoties uz veselību un uzturu un aptverot 80 % no veselības aprūpes apgabaliem ziemeļu daļā. Ārkārtas pārtikas palīdzību pavisam saņēma aptuveni 160 000 neaizsargāto cilvēku. Vairāk nekā 124 000 bērnu vecumā līdz pieciem gadiem, kas cieta no smagas un akūtas uztura nepietiekamības, saņēma dzīvībai svarīgu uztura palīdzību, un tūkstošiem bērnu guva labumu no izglītības ārkārtas situācijās pasākumiem Mali ziemeļu un centrālajā daļā. Turklāt Komisija sniedza pārtikas palīdzību vairāk nekā 140 000 Mali bēgļu Burkinafaso un Nigērā, kā arī pārtikas palīdzību un izglītību ārkārtas situācijās Mali bēgļiem Mauritānijā.

Sāhelas krīze

Sāhelas reģionā 2018. gadā tika piedzīvota spēcīgākā pārtikas un uztura krīze daudzu gadu laikā. Konflikta plašāka izplatība, kā arī lauksaimniecības un lopkopības krīze pastiprināja jau esošo sarežģīto situāciju, skarot arvien neaizsargātākos iedzīvotājus.

Komisija dažātajām skartajām valstīm sniedza ārkārtas palīdzību pavisam 272,9 miljonu EUR apmērā. Vairāk nekā 1,1 miljons neaizsargāto cilvēku saņēma pārtikas palīdzību un vairāk nekā 450 000 bērnu, kas cieš no smagas un akūtas uztura nepietiekamības, saņēma dzīvībai svarīgu ārstēšanu. ES ir aktīvi centusies īstenot humanitāro un attīstības pasākumu saikni, stiprinot skarto iedzīvotāju izturētspēju, mazinot humanitārās vajadzības un risinot galvenos cēloņus, kas izraisa pārtikas nodrošinājuma trūkumu un akūtu uztura nepietiekamību.

Čada ezera baseina krīze

Konflikts un vardarbība 2018. gadā joprojām spēcīgi skāra 17 miljonus apgabala iedzīvotāju. Vairāk nekā 2,7 miljoni cilvēku, tostarp 1,5 miljoni bērnu, tika piespiedu kārtā pārvietoti iekšzemes teritorijā vai uz kaimiņvalstīm. Akūts pārtikas nodrošinājuma trūkums un uztura nepietiekamība joprojām bija kritiskā līmenī, un 3 miljoni cilvēku cietano izteikta pārtikas nodrošinājuma trūkuma.

Komisija piešķir vairāk nekā 105 miljonus EUR, reaģējot uz plašajām humanitārajām vajadzībām skartajās valstīs. Tika izmantoti ievērojami līdzekļi, lai nodrošinātu pārtikas palīdzību, veselības pamataprūpi, ūdeni un sanitāriju, pajumti un mājsaimniecības preces iekšzemē pārvietotām personām, bēgļiem un neaizsargātām uzņēmējkopienām. Berlīnes konference par Čada ezera reģionu, kas notika 2018. gada septembrī, sniedza iespēju atjaunot starptautisko apņemšanos atbalstīt Čada ezera valstis. Pēc tam ES paziņoja par finansējumu 138 miljonu EUR apmērā, kas apvieno humāno un attīstības palīdzību.

Centrālāfrikas Republikas reģionālā krīze

Situācija turpināja pasliktināties, arvien vairāk ietekmējot kaimiņvalstis. Cīņas starp bruņotām grupām un uzbrukumi humānās palīdzības sniedzējiem pastiprinājās. Vairāk nekā pusei Centrālāfrikas Republikas iedzīvotāju (aptuveni 2,5 miljoniem cilvēku) bija vajadzīga humānā palīdzība. Gandrīz 2 miljoni cieta no akūta pārtikas nodrošinājuma trūkuma, un divām trešdaļām iedzīvotāju nebija pieejama veselības pamataprūpe. Vidēji viens no četriem iedzīvotājiem tika piespiedu kārtā pārvietots vai nu iekšzemē, vai uz kaimiņvalstīm (Kamerūnu, Čadu un Kongo Demokrātisko Republiku).

Komisija krīzes risināšanai piešķir vairāk nekā 33 miljonus EUR humānajā palīdzībā. Tā ietvēra ārkārtas atbalstu konflikta skartajiem iedzīvotājiem Centrālāfrikas Republikā, kā arī bēgļiem kaimiņvalstīs.

Kongo Demokrātiskā Republika (KDR)

Humanitārā situācija turpināja pasliktināties, jo iedzīvotājus skāra pastāvīgais konflikts, piespiedu pārvietošana un nestabilā politiskā situācija. Desmitais un lielākais Ebolas vīrusslimības uzliesmojums KDR tika paziņots 2018. gada augustā. Tas vispirms radās konflikta skartajā zonā, apgrūtinot reaģēšanu, jo kopiena vardarbīgi pretojās un bija augsts reģionālās izplatības risks. Turklāt vairāk nekā 13 miljoni cilvēku KDR cieta no pārtikas nodrošinājuma trūkuma — divreiz vairāk nekā 2017. gadā. Pēdējo gadu laikā piespiedu kārtā tika pārvietoti aptuveni 4,5 miljoni cilvēku un vēl 800 000 Kongo iedzīvotāju meklēja patvērumu kaimiņvalstīs.

ES finansējums sasniedza vairāk nekā 80 miljonus EUR, un galvenā uzmanība tika vērsta uz dzīvībai svarīgu palīdzību un apgādes atbalstu ar humanitārajiem gaisa pārvadājumiem. Attiecībā uz reaģēšanu uz Ebolas vīrusslimību ES cieši sadarbojās ar KDR valdību un galvenajiem partneriem, sniedzot īpašās tehniskās zināšanas, apgādes atbalstu un finansēšanas darbības, tostarp kaimiņvalstīs.

Somālija

Spēcīgā sausuma un pastāvīgā bruņotā konflikta dēļ humanitāro vajadzību līmenis joprojām bija augsts. Pārtikas nodrošinājuma un uztura situācija saglabājās kritiska, 6,2 miljoniem cilvēku jeb pusei iedzīvotāju radot vajadzību pēc humānās palīdzības. Tas ietvēra 2,6 miljonus iekšzemes teritorijā pārvietoto personu, kuras dzīvo pārpildītās uzturēšanās vietās un ir pakļautas aizsardzības riskiem, no tām 300 000 personu pilsētu teritorijās tika piespiedu kārtā izraidītas no valsts īpašuma.

ES piešķirtie 89 miljoni EUR ļāva partneriem sniegt dzīvību glābjošu palīdzību naudas, veselības un uztura aprūpes, patvēruma, ūdens, sanitārijas un higiēnas palīdzības veidā. Humānā palīdzība un labvēlīgi lietus apstākļi to cilvēku skaitu, kuri cieš no spēcīga pārtikas nodrošinājuma trūkuma, laika posmā no 2017. gada līdz 2018. gadam samazināja par 54 %. Sadarbībā ar attīstības līdzekļu nodrošinātājiem tika radītas iniciatīvas pārejai no ārkārtas reaģēšanas uz drošības tīklu, kas būtu prognozējošs un varētu reaģēt uz satricinājumiem. Humanitārā situācija joprojām ir nestabila, un vajadzības pārsniedz pirmskrīzes līmeņus divus gadus iepriekš.

Etiopija

Kopš 2017. gada starp etniskajām grupām pastāvošās vardarbības rezultātā iekšzemes teritorijā ir pārvietoti 3 miljoni cilvēku. Atvērto durvju politikas dēļ Etiopija bija viena no valstīm, kas Āfrikā uzņēma visvairāk bēgļu — vairāk nekā 900 000 bēgļu no Dienvidsudānas, Somālijas un Eritrejas. Humānās palīdzības sniedzējus satrauca pienācīgas palīdzības trūkums jaunpienācējiem, kā rezultātā nepilnvērtīga uztura līmeņi bija ļoti augsti.

Komisija 2018. gadā piešķīra 63 miljonus EUR, lai reaģētu uz krīzes skarto cilvēku vajadzībām Etiopijā. Ar partneru starpniecību ES palīdzēja bēgļiem no Dienvidsudānas un Eritrejas saņemt pārtiku, pajumti, būtiski nepieciešamas mājāsaimniecības preces, ārstēšanu nepilnvērtīgā uztura situācijā, ūdeni un sanitāriju. Lielākā daļa finansējuma tika veltīta iekšzemes teritorijā pārvietotajām personām, kurām vajadzēja bēgt no vardarbības un pieredzēt savu mājokļu un iztikas līdzekļu iznīcināšanu.

Sudāna

Sociālekonomiskā krīze, kas sākās 2018. gada sākumā, izraisīja humanitārās situācijas pasliktināšanos. Vāja piekļuve galvenokārt pārtikai un veselības aprūpei apvienojumā ar negatīviem pārvarēšanas mehānismiem arī izraisīja paaugstinātas vajadzības pēc aizsardzības. Daudz cilvēku jau ražas novākšanas laikā saskārās ar pārtikas nodrošinājuma trūkumu, kas pasliktinājās neražīgajā periodā, skarto cilvēku skaitam sasniedzot aptuveni 6 miljonus, kā rezultātā neaizsargātība bija augsta un spēcīga un akūta nepilnvērtīga uztura līmenis bija kritisks. Papildu grūtības radīja augoši ierobežojumi attiecībā uz fizisku piekļuvi naudai.

Lai reaģētu uz arvien lielākajām humanitārajām vajadzībām Sudānā, Komisija mobilizēja 41 miljonu EUR nolūkā atbalstīt reaģēšanu uz visakūtākajām vajadzībām.

Venecuēla

Sociālekonomiskās un politiskās krīzes dēļ iedzīvotāju dzīves apstākļi pasliktinājās. Zāļu trūkums apvienojumā ar veselības aprūpes sistēmas spēju ievērojamu samazināšanos radīja situāciju, kurā arvien vairāk cilvēku nesaņēma ārstēšanu. Profilakses programmu pārtraukšanas, sanitāro apstākļu pasliktināšanās un samazināta vakcinācijas seguma dēļ notika vairāki plaši infekcijas slimību uzliesmojumi. Nepilnvērtīga uztura līmeņi daudzos apgabalos pārsniedza kritisko līmeni. Slepavību skaits un vardarbības līmenis joprojām bija starp augstākajiem pasaulē. Līdz 2018. gada beigām valsti bija pametuši 3,2 miljoni cilvēku, kuri lielākoties devās uz Kolumbiju, Peru, Ekvadoru un Brazīliju.

ES pavisam piešķir 32 miljonus EUR galvenokārt veselības un uztura pakalpojumu sniegšanai, ūdenim un sanitārijai, aizsardzībai, izglītošanai ārkārtas situācijā, kā arī atbalstam uzņēmējkopienām. Minētā summa ietver 7 miljonus EUR no EAF palielinājuma neatliekamo humanitāro vajadzību atbalstam.

Kolumbija

Humanitārās vajadzības pieauga, starptautisko humanitāro tiesību ievērošana tika apgrūtināta, un bruņoto grupējumu vardarbība pret civiliedzīvotājiem izraisīja iedzīvotāju pārvietošanos. Tādējādi 2018. gadā tika pārvietoti vairāk nekā 150 000 cilvēku un 1 miljonu cilvēku skāra norobežošana un mobilitātes ierobežojumi. Līdz gada beigām kaimiņvalstis uzņēma aptuveni 300 000 Kolumbijas bēgļu. Tikmēr krīzes pastiprināšanās Venecuēlā lika cilvēkiem bēgt uz Kolumbiju. Valsts bija arī īpaši pakļauta dabas katastrofām, un konflikta skartie apgabali glābējiem sniedza tikai ierobežotu piekļuvi.

Komisija piešķir 8,56 miljonus EUR, lai palīdzētu konflikta skartajiem cilvēkiem un pastiprinātu spēju sagatavoties katastrofām. Iekļautās palīdzības jomas bija šādas: aizsardzība, veselības aprūpe, ūdens un sanitārija visneaizsargātākajām grupām, izglītība ārkārtas situācijās, kā arī gatavība katastrofām.

Haiti

Haiti gada laikā saskārās ar kritisku pārtikas nodrošinājuma trūkumu, vairāk nekā 1,3 miljoniem cilvēku piedzīvojot akūtu pārtikas krīzi. Akūta nepilnvērtīga uztura izplatība starp bērniem vecumā līdz pieciem gadiem joprojām bija augsta un vairākās vietās pārsniedza PVO kritiskos līmeņus. Vairāk nekā divus gadus pēc viesuļvētras Metjū vairāk nekā 140 000 skarto mājsaimniecību joprojām nebija piekļuves pret zemeštrīci noturīgām patvēruma vietām, kā arī ūdenim un sanitārijai.

ES 2018. gadā atvēlēja 12 miljonus EUR akūta pārtikas nodrošinājuma trūkuma mazināšanai un koordinācijas atbalstam starp humanitārajām darbībām. Turklāt 3,4 miljoni EUR tika ieguldīti iniciatīvās, kas saistītas ar gatavību katastrofām, atbalstot straujas reaģēšanas spējas, pret katastrofām noturīgu patvēruma vietu būvēšanas paņēmienus un gatavību sausumam. Reaģējot uz oktobrī notikušo zemeštrīci, ES arī nodrošināja 0,2 miljonus EUR nepārtikas precēs.

Afganistāna

Konflikts, kas turpinās jau 18. gadu, izraisīja arvien vairāk nelaimes gadījumu, kuros cieta civiliedzīvotāji, un jaunu pārvietošanos. Valsti skāra arī spēcīgs sausums, kas radīja būtisku ietekmi uz lauksaimniecisko ražošanu, tādējādi ietekmējot vairāk nekā 13 miljonus cilvēku. No 600 000 jauno iekšzemē pārvietoto personu un aptuveni 820 000 bēgļu (reģistrēti un neregistrēti), kuri 2018. gadā atgriezās no Irānas un Pakistānas, daudziem bija vajadzīga palīdzība. Aptuveni 13,5 miljoni cilvēku — par 6 miljoniem vairāk nekā iepriekšējā gadā — nonāca pārtikas nodrošinājuma trūkuma situācijā.

Neskatoties uz sarežģītajiem drošības apstākļiem, ES turpināja sniegt dzīvībai svarīgo palīdzību arī apgabalos, kurus citi dalībnieki neatbalsta. Palīdzības darbību atbalstam

2018. gadā tika piešķirti 46 miljoni EUR.

Rohindžu krīze

Pēc ievērojamās pārvietošanas 2017. gadā aptuveni viens miljons bēgļu bez valstspiederības dzīvoja Koksbazārā Bangladešā. Lielākā daļa no viņiem dzīvoja izteikti pārpildītā milzu nometnē un bija pilnībā atkarīgi no humānās palīdzības, bez pārvietošanās brīvības un iztikas iespējām. Pārvietošana no Mjanmas gandrīz trīskāršoja Koksbazāras iedzīvotāju kopējo skaitu, radot spriedzi starp vietējām kopienām.

ES šajā krīzē gan Bangladešā, gan Mjanmā sniedza humāno palīdzību 46 miljonu EUR apmērā, nodrošinot pamata veselības aprūpi, ūdeni, sanitāriju, patvērumu, uzturu, aizsardzību, psiholoģisko atbalstu un palīdzību katastrofu riska mazināšanā.

Horizontālās prioritātes

Izglītība ārkārtas situācijās (IĀS)

Eiropas Komisija 2018. gadā atvēlēja 8,5 % no sava humānās palīdzības budžeta IĀS darbībām 34 valstīs (par summu 91,6 miljonu EUR apmērā), tādējādi pārsniedzot gadam noteikto 8 % mērķi. Komisija 2018. gadā arī nodrošināja IĀS finansējumu 1,4 miljonu EUR apmērā, izmantojot Ārkārtas atbalsta instrumentu Grieķijā. Palīdzību IĀS izmantoja 1,25 miljoni saņēmēju, kuriem tā ļāva garantēt piekļuvi drošai un kvalitatīvai izglītībai visneaizsargātākajās situācijās.

Tāpat Komisija 2018. gada maijā pieņēma paziņojumu par izglītību ārkārtas situācijās un ieilgušu krīžu gadījumos¹. Jaunā politikas sistēma ļaus ES labāk prognozējami, elastīgāk un efektīvāk izmantot resursus, pamatojoties uz holistisku un koordinētu humanitāro un attīstības pasākumu saiknes pieeju un skaidrām stratēģiskajām prioritātēm. ES dalībvalstis apstiprināja politikas sistēmu Padomes secinājumos², ko pieņēma 2018. gada novembrī.

Naudas palīdzība

Kā starptautiskā kopiena atzina pasaules humānās palīdzības samitā un “Lielās vienošanās” dokumentā un kā vēlreiz tika apstiprināts norādījumos par naudu (2017. gada novembrī), naudas pārvedumi nereti ir efektīvāki un izmaksu ziņā lietderīgāki nekā citi atbalsta veidi. Atbalsts ar mazākām darījuma izmaksām tieši sasniedz saņēmējus un rada maksimālu ietekmi ar labu vērtības un izmaksu attiecību. Turklāt naudas pārvedumi atbalsta vietējos tirgus un rada pamatus kopienu atveseļošanai un izturētspējai.

Eiropas Komisija izmantoja visas iespējas palielināt naudas lietošanu, kas tika veiksmīgi izmantota Turcijā, Grieķijā, Somālijā, Libānā, Jordānijā, Afganistānā un Irākā veiktajās darbībās.

¹ Paziņojums par izglītību ārkārtas situācijās un ieilgušu krīžu gadījumos (COM (2018)304 final, 18.5.2018).

² Padomes secinājumi par izglītību ārkārtas situācijās un ieilgušu krīžu gadījumos (12817/18, 2018. gada 26. novembris).

Inovācija un privātā sektora iesaiste

Komisija 2018. gadā iesaistījās globālajās debatēs par humanitāro inovāciju un privātā sektora iesaisti, jo īpaši Pasaules Ekonomikas foruma ikgadējā sanāksmē, Ekonomikas un sociālo lietu padomes Humanitāro jautājumu segmentā, kā arī ANO Ģenerālajā asamblejā.

Komisija turpināja atbalstīt inovatīvu pieeju izstrādi, izmantojot iespējas, ko sniedz ES pētniecības un inovācijas programmas. Piemēram, 2018. gadā tika piešķirtas trīs Eiropas Inovācijas padomes “Apvārsnis 2020” balvas par tiešu nozīmīgumu humanitārajam sektoram — Augstās tehnoloģijas par pieņemamu cenu humānajai palīdzībai, Agrīnā brīdināšana epidēmiju gadījumā un Bloķēdes, kas sniedz sociālu labumu.

ES vadošā loma iniciatīvā “Aicinājums rīkoties, lai ārkārtas situācijās aizsargātu pret vardarbību, kas saistīta ar dzimumu”

No 2017. gada jūnija līdz 2018. gada decembrim Komisija vadīja globālo humanitāro iniciatīvu “Aicinājums rīkoties, lai ārkārtas situācijās aizsargātu pret vardarbību, kas saistīta ar dzimumu”. Šī globālā iniciatīva apvieno 82 partnerus (valstis, līdzekļu devējus, starptautiskās organizācijas un NVO), tiecoties veidot pārmaiņas un sekmēt pārskatatbildību humānās palīdzības sistēmā, lai ierobežotu ar dzimumu saistītu vardarbību jau agrīnākajos krīzes posmos. Komisija ir aktīvi iesaistījusies šajā iniciatīvā kopš tās izveides (2013. gadā), un 2017. gada jūnijā tā kļuva par globālo līderi.

Eiropas Komisija 2017. gada un 2018. gada laikā kā humāno palīdzību piešķīra aptuveni 62 miljonus EUR, lai visā pasaulē novērstu seksuālu un ar dzimumu saistītu vardarbību un uz to reaģētu.

***ECHO Flight* (Āfrika) un atbalsts humānās palīdzības gaisa pārvadājumu pakalpojumiem**

Humānās palīdzības gaisa pārvadājumu pakalpojumi ir būtiski svarīgi, lai sasniegtu cilvēkus, kuriem vajadzīga palīdzība, jo īpaši gadījumos, kad infrastruktūra nav uzticama. Papildus humānās palīdzības preču un sniedzēju pārvadāšanai humānās palīdzības gaisa pārvadājumu pakalpojumi nodrošina arī evakuāciju medicīnisku vai drošības iemeslu dēļ.

Komisijai ir pašai savs gaisa pārvadājumu pakalpojumu dienests *ECHO Flight*, kuram ir bāzes Kenijā, Ugandā, Kongo Demokrātiskajā Republikā un Mali. Dienests, kurā ir seši gaisa kuģi, 2018. gadā atbalstīja humānās palīdzības sniegšanā iesaistītos darbiniekus vairāk nekā 250 projektos, pārvadāja 26 176 humānās palīdzības sniedzējus un aptuveni 230 tonnas kravas. *ECHO Flight* budžets sasniedza 14,6 miljonus EUR, un partneriem un humānās palīdzības organizācijām pakalpojumi tika sniegti bez maksas.

Komisija atbalstīja arī citus humānās palīdzības gaisa pārvadājumu bezpeļņas pakalpojumus. Tā 2018. gadā sniedza 24,5 miljonus EUR *WFP/UNHAS* operācijām, bet 750 000 EUR — Afganistānas operācijām Aviācijas sadraudzības misijā.

Kopsavilkums par 2018. gadā veiktajiem novērtējumiem

Visaptverošs novērtējums par ES humāno palīdzību laikposmā no 2012. gada līdz 2016. gadam

Novērtējumā secināts, ka ES ir principiāls, uz vajadzībām balstīts līdzekļu nodrošinātājs ar īpašām iezīmēm, piemēram, savu pieeju partnerībām, izveidoto tīklu un ieguldījumiem humānās palīdzības sistēmas veidošanā. Budžeta piešķirumi tika atzīti par piemērotiem, lai reaģētu uz mērķa iedzīvotāju vajadzībām un humānās palīdzības mērķiem, kā arī balstīti uz visaptverošiem un stingriem vajadzību novērtējumiem. Kopumā darbības tika atzītas par izmaksu ziņā lietderīgām.

Vajadzība pēc uzlabojumiem tika konstatēta šādās jomās: programmiskākas pieejas izstrāde partnerībām starp ES un tās partneriem; vietējo īstenošanas partneru plašāka iesaistīšana; veiksmīgu inovatīvu pieeju izvērsšana un uzlabota ziņošana; sinerģiju sekmēšana ar civilās aizsardzības pasākumiem; kā arī labāka informēšana par ES stratēģisko virzienu pamatojumiem.

Novērtējums par humānās palīdzības apgādi ES, civilo aizsardzību un humanitāro rīcību laikposmā no 2013. gada līdz 2017. gadam

Novērtējums aptvēra Komisijas ieguldījumus humānās palīdzības gaisa pārvadājumos, iniciatīvās humānās palīdzības apgādes sistēmu uzlabošanai un Komisijas projektu apgādes elementu finansēšanā. Tajā secināts, ka Komisijas ieguldījumi apgādes centros un apmācībā, kā arī Komisijas atbalsts Globālajai loģistikas kopai ir radījuši paliekošu labvēlīgu ietekmi. Turklāt atbalsts gaisa pārvadājumiem joprojām ir ļoti nozīmīgs.

Novērtējumā pausts ieteikums Komisijai izstrādāt humānās palīdzības apgādes politiku un pievērst loģistikai lielāku uzmanību partnerības nolīgumos, kā arī krīzes novērtēšanas un plānošanas instrumentos. Tajā arī ierosināti veidi, kā vēl vairāk sekmēt vadību apgādes jomā, sadarbojoties ar citiem humānās palīdzības sniedzējiem, lai nodrošinātu efektivitāti un uzlabotu rezultātus.

Novērtējums par ES humānās palīdzības darbībām Āfrikas Lielo ezeru reģionā laikposmā no 2013. gada līdz 2017. gadam

Šajā novērtējumā sniegts vērtējums par ES humānās palīdzības darbībām Āfrikas Lielo ezeru reģionā laikposmā no 2013. līdz 2017. gadam. Budžeta piešķirumi nebija atbilstoši augošajām vajadzībām reģionā, tāpēc Komisijai bija jāierobežo savas darbības, sniedzot tikai pašu nepieciešamāko palīdzību dzīvību glābšanai. Neskatoties uz to, pieņemtā stratēģija bija pielāgota vajadzību izmaiņām, starp darbībām tika sasniegts augsts saskaņotības līmenis un Komisijai bija nozīmīga loma humānās palīdzības koordinācijas struktūrās reģionā.

Novērtējumā minēti konkrēti aspekti, kas sekmē *ECHO* efektivitāti, piem., spēcīgi uzraudzības procesi. Tika norādītas uzlabojumu iespējas attiecībā uz atkārtotas pieteikšanās procesiem (t. i., dotāciju atjaunošanu īstenošanas partnerim, lai turpinātu konkrētu darbību) un/vai daudzgadu

projektiem.

Budžets 2018. gadam

1. Komisijas noslēgto finansēšanas nolīgumu saraksts humānās palīdzības jomā³:

Nolīgumi par ES piešķirto humāno palīdzību ir pieejami finanšu pārredzamības sistēmas vietnē

2. Humānās palīdzības budžeta izpilde 2018. gadā

ES 2018. GADA BUDŽETA IZPILDE		
<i>Izņemot ārējos piešķirtos ieņēmumus no dalībvalstīm</i>		
Reģions/valsts	Summa	%
Āfrika	651	37 %
Sudāna un Dienvidsudāna	86	
Centrālāfrika	95	
Lielo ezeru reģions	70	
Āfrikas rags	200	
Āfrikas dienvidi, Indijas okeāna valstis	11	
Rietumāfrika	160	
Ziemeļāfrika	19	
Āfrika	10	
Tuvie Austrumi un austrumu kaimiņreģions	552	32 %
Tuvie Austrumi	474	
Austrumu kaimiņreģions	79	
Āzija, Klusais okeāns	116	7 %
Āzijas dienvidrietumi un centrālā daļa	57	
Dienvidaustrumāzija un Klusā okeāna reģions	59	
Latīņamerika, Karību jūras reģions	73	4 %
Latīņamerika	52	
Karību jūras reģions	21	
Katastrofas pasaulē	36	2 %

³ Ietverot attiecīgo partnerorganizāciju nosaukumus.

Civilā aizsardzība	41	2%
ES palīdzības brīvprātīgie	19	1 %
Ārkārtas atbalsts Eiropas Savienībā	199	11 %
Papildu darbības un atbalsts	67	4 %
KOPĀ	1753	100 %

(miljonos €)

PAPILDU INFORMĀCIJA UN AVOTI

- Vispārīga informācija par *ECHO* ĢD:
<http://ec.europa.eu/echo/en>
- Finanšu informācija par Eiropas Komisijas humānās palīdzības darbībām 2018. gadā:
https://ec.europa.eu/echo/financing-decisions-hips-2018_en
- Operatīvā informācija par iepriekšējiem gadiem:
<http://ec.europa.eu/echo/about/annual-reports-en.htm>
- *ECHO* ĢD darbības pārskats par 2018. gadu:
https://ec.europa.eu/info/publications/annual-activity-report-2018-european-civil-protection-and-humanitarian-aid-operations-echo_en
- Pārvaldības un snieguma ziņojums par 2018. gadu:
<https://ec.europa.eu/info/node/10237>
- *ECHO* ĢD novērtējuma ziņojumi:
http://ec.europa.eu/echo/funding-evaluations/evaluations_en
- Eiropas Komisijas un dalībvalstu humānās palīdzības finansējuma dati:
<https://webgate.ec.europa.eu/hac/>

2014. gada partnerības satvaru parakstījušo partneru saraksts:

<http://ec.europa.eu/echo/sites/echo-site/files/weblistpartners.pdf>